

YOUNG MIGRANT MEN'S WELL-BEING INDEX

Nuorten maahanmuuttajamiesten hyvinvointi

Empiirinen tutkimus seitsemässä Eurooppalaisessa maassa

MIGRANT MEN'S
WELL-BEING IN DIVERSITY

Tutkimusprojekti Migrant Men's Well-Being in Diversity (MiMen) on Euroopan komission ja sen alaisen Kolmansien maiden kansalaisten integraatio -rahaston rahoittama. Projekti kesti 20 kuukautta vuosina 2014–2015.

MiMen kumppanit:

Nuorisotutkimusseura, Suomi

Yhteystiedot: antti.kivijarvi[at]nuorisotutkimus.fi

www.nuorisotutkimusseura.fi/tutkimus/paattyneet-hankkeet

IPRS – Psychoanalytic Institute for Social Research, Italia

Yhteystiedot: a.mefalopulos[at]iprs.it

www.iprs.it

GIP Justice Coopération Internationale, France

Yhteystiedot: cvijeta.jekic[at]gip-jci-justice.fr

Ministry of Justice, Direction de la protection judiciaire de la jeunesse, France

Yhteystiedot: luc-henry.choquet[at]justice.gouv.fr

www.justice.gouv.fr/justice-des-mineurs-10042/travaux-et-publications-de-recherche-de-la-dpjj-12792/

The Immigrant Council of Ireland, Ireland

Yhteystiedot: justyna[at]immigrantcouncil.ie

immigrantcouncil.ie/issues/integration

University of Manchester, Centre for Criminology and Criminal Justice (CCCJ), Iso-Britannia

Yhteystiedot: jon.spencer[at]manchester.ac.uk

www.law.manchester.ac.uk/cccj/projects/policing/mimen/

VUPSV – Research Institute for Labour and Social Affairs (RILSA), Tšekin tasavalta

Yhteystiedot: pavel.bares[at]vupsv.cz

www.vupsv.cz/index.php?p=outputs&site=en

MiMen koordinaattori:

CJD Hamburg + Eutin, Saksa

Yhteystiedot: i.daehnke[at]cjd-eutin.de • iris.daehnke[at]cjd-nord.de

www.cjd-eutin.eu/

Kuvitus: Paul Gent (about.me/paulgent) Piirroket laadittiin projektiin osallistuneille nuorille maahanmuuttajamiehille järjestetyissä työryhmissä.

Taitto: Frank Bechthold

MiMen kumppanit kiittävät kaikkia projektissa haastateltuja miehiä ja muita yhteistyötahoja.

Tässä raportissa esitetyt näkemykset ovat kirjoittajien omia eivätkä välttämättä edusta Euroopan komission kantoja.

Hampurissa, 2015

© CJD Hamburg + Eutin & kumppanit

Nuorten maahanmuuttajamiesten hyvinvointi

Empiirinen tutkimus seitsemässä Eurooppalaisessa maassa

Alla esiteltävä hyvinvointi-indikaattoristo on luotu osana MiMen-hanketta. Se perustuu kussakin partnerimaassa tehtyihin kirjallisuus- ja politiikkakatsauksiin sekä erityisesti empiiriseen tutkimukseen. Hyvinvointi-indikaattorit kuvaavat nuorille maahanmuuttajamiehille tärkeitä elämänalueita tarkoituksena mitata yhtäältä heidän hyvinvoinnilleen edullisia ja toisaalta haitallisia tekijöitä.

Hankkeen aikana haastateltiin 282 16–27-vuotiasta maahanmuuttajamiestä seitsemässä Euroopan unionin maassa (Tšekin tasavalta, Suomi, Ranska, Saksa, Italia, Irlanti ja Iso-Britannia). Haastatteluissa keskityttiin heidän elämäntilanteeseensa ja erityisesti sukupuolierityisiin kysymyksiin. Aineistoa analysoitiin miesten itse kokeman hyvinvoinnin näkökulmasta.

Mitä hyvinvointi on?

“Hyvinvointi on terveyttä. Minulla on tarpeeksi rahaa elämiseen, se on olennaista. Minulla on velvollisuuteni, sekin on tärkeää. Minulla on perhe, joka tukee. Minulla on hyviä ystäviä, joiden kanssa voin jakaa asioita, keskustella ja luottaa heihin. Minulla on uskonto, elämälläni on merkitys ja tiedän, minne olen pyrkimässä.” **Cafer, 24**

Subjekttiivisen hyvinvoinnin käsite kuvaa sitä, miten yksilöt arvioivat omaa elämänlaatuaan. Näin subjekttiivisen hyvinvoinnin käsite tulee lähelle ajatusta onnellisuudesta. Yksinkertaisimmillaan koettua hyvinvointia lähestytään kysymällä “miten sinulla menee?” Tällöin on kuitenkin paljolti kyse hetkellisten ja kenties ohimenevien hyvänolon tunteiden tarkastelusta. Hyvinvoinnin käsite sisältääkin ajatuksen pidemmästä perspektiivistä. Eurostat-tutkimuksessa (2015) todetaan, että “subjekttiivinen hyvinvointi käsittää kolme erillistä mutta toisiaan täydentävää ulottuvuutta: yksilön tyytyväisyys elämäänsä kohtaan, kyky myönteisiin tunteisiin ja eudaimonia, kokemus oman elämän merkityksellisyydestä”.

Eudaimonisen hyvinvoinnin käsite asettuu hedonisen, mielihyvään liittyvän hyvinvointinäkökemyksen vastinpariksi viitaten kokemukseen oman elämän merkityksellisyydestä. Konkreettisesti kyse voi olla pitkäaikaisista päämääristä ja niiden tavoittelusta, sosiaalisiin suhteisiin kiinnittymisestä sekä autonomian kokemuksesta. Näin ollen hyvinvointi tarkoittaa myönteistä omakuvaa ja kykyä vastata itseen kohdistuviin odotuksiin. Odotusten ja mahdollisuuksien välinen epäsuhta esimerkiksi epäoikeudenmukaisten olosuhteiden tai syrjinnän vuoksi vaikuttaa hyvinvoinnin kokemukseen kielteisesti. Kuilu odotusten ja mahdollisuuksien välillä voi levetä lisäksi vanhempien korkeiden vaatimusten tai median heijastelemien ihanteiden myötä.

Hyvinvointikäsitteen subjekttiivisuus tarkoittaa, että “eurooppalaisessa kehityksessä on huomioitava mahdollisesti maasta toiseen vaihtuvat yhteiskunnalliset rakenteet, normit ja kulttuurit, jotka muovaavat ihmisten arvoja ja päämääriä” (Eurostat 2015). Tässä tutkimuksessa hyvinvointikäsitteiden erot saattavat olla vielä suuremmat, sillä

Euroopan sisäisen variaation lisäksi tutkimuksen informanttien taustat ovat varsin heterogeeniset. Eroista huolimatta monet nuoret maahanmuuttajamiehet kokevat tyytyväisyyttä elämään jo siksi, että heillä on mahdollisuus ilmaiseen (tai edulliseen) kouluttautumiseen ja turvaan.

Tutkimuksen tuloksia lukiessa on tärkeää muistaa, että haastatellut miehet ovat ainakin jossain määrin vakiinnuttaneet asemansa vastaanottavissa yhteiskunnissa (vähintään vuoden asumisaika ja keskimäärin seitsemän vuotta). Noin puolet haastatelluista on muuttanut nykyiseen asuinmaahansa Euroopan Unionin ulkopuolelta 13 ikävuoden jälkeen. Vähemmistö heistä voidaan lukea toisen polven edustajiksi. Lähes kaikki miehistä asuu pysyvästi nykyisissä asuinmaissaan ja ovat kykeneviä ilmaisemaan itseään paikallisilla enemmistökielillä. Näin ollen heidän hyvinvointikäsitteensä eroavat todennäköisesti vasta saapuneiden maahanmuuttajien (esim. turvapaikanhakijat) vastaavista.

Hyvinvoinnin osa-alueet

Seuraavaksi esiteltävät hyvinvoinnin osa-alueet on muodostettu empiirisestä haastatteluaineistosta pyrkimyksenä löytää keskeiset miesten hyvinvointia määrittävät tekijät. Kaikki osa-alueet ovat tärkeitä, mutta yksilöiden välillä on toki vaihtelua niiden ”tärkeysjärjestyksessä”. Osa-alueet ovat paljolti päällekkäisiä olemassa olevien hyvinvointi-indikaattoreiden kanssa (esim. Eurostat 2015, Eurofound 2013, Gallup 2015). Tämän tutkimuksen tehtävänä on kuitenkin täydentää olemassa olevaa tietoa nuorten miesten sukupuolitettujen ja etnistettyjen kokemusten kautta.

Ehdotamme alla kaikkien hyvinvoinnin osa-alueiden kohdalla konkreettisia indikaattoreita maahanmuuttajamiesten hyvinvoinnin arvioimiseksi. Samalla esitämme joitakin politiikkasuosituksia. Sekä indikaattorit että politiikkasuositukset on luotu ylikansallisesta näkökulmasta eikä niitä ole tarkoitettu tyhjentäviksi etenkin paikallisissa konteksteissa. Tämän lisäksi on muistettava, että suurikaan määrä kvalitatiivisia haastatteluita ei oikeuta yleistyksiin nuorten maahanmuuttajamiesten osalta koko Euroopan unionissa. Yksityiskohtaisempia tutkimustuloksia on luettavissa projektiraportista sekä kansallisista raportoinneista.

- 1 LÄHISUHTEET
- 2 KOULUTUKSEN JA TYÖMARKKINOIDEN SAAVUTETTAVUUS
- 3 SOSIAALISET VERKOSTOT, VAPAA-AIKA JA YHTEISÖIHIN KUULUMINEN
- 4 ASUMINEN JA PAIKALLISUUS
- 5 TURVALLISUUDEN TUNNE JA LUOTTAMUS VIRANOMAISIIN
- 6 SYRJINTÄ

1 LÄHISUHTEET

Luottamuksellisten ja tukevien sosiaalisten suhteiden merkitystä korostetaan voimakkaasti hyvinvointi- ja onnellisuuskirjallisuudessa. Monet tutkijat ovat väittäneet sosiaalisten suhteiden olevan ihmisten perustarve ja vastoinikämisiltä suojaava tekijä elämän eri vaiheissa. Läheiset suhteet lisäävät koettua hyvinvointia, kun taas yksinäisyydellä on vastakkaisia vaikutuksia. Eurooppalaisessa hyvinvointikyselyssä lähisuhteita on mitattu ”tukevina suhteina ja rakkautena elämässä” (Gallup 2015) ja Eurostatissa ”mahdollisuutena saada tukea ja keskustella henkilökohtaisista asioista” (Eurostat 2015, ks. myös ONS 2015). Elintason ja terveyden ohella tukevat lähisuhteet ovat vahvimmin yhteydessä yleiseen tyytyväisyyteen elämää kohtaan (Eurostat 2015).

Nuoret maahanmuuttajamiehet ovat haavoittuvassa asemassa lähisuhteiden näkökulmasta. Maastamuutto tarkoittaa usein fyysisen etäisyyden kasvamista läheisiin. Tilastotiedot vahvistavat haavoittuvuuden osoittamalla, että EU:n ulkopuolisten maiden kansalaiset jäävät kaksi kertaa todennäköisemmin ilman tukevia sosiaalisia suhteita kuin EU-maiden kansalaiset (14.8 % ja 6.3 %, Eurostat 2015).

MiMen-tutkimuksessa tarkasteltiin nuorten maahanmuuttajamiesten lähisuhteiden ja eudaimonisen hyvinvoinnin yhteyksiä. Tulosten mukaan eheät lähisuhteet takaavat jatkuvuuden ja kuulumisen tunteet tehden samalla materiaalisen tuen ja neuvojen saamisen todennäköisemmäksi. Haastatteluissa miehet kuvaavat moninaisen joukon lähisuhteita puhuen perheistä, sukulaisista, ystävistä, kumppaneista ja monista muista sosiaalisista suhteista rakkaudella ja kunnioituksella. Paikoin fyysisistä etäisyyksistä huolimatta miehet pitävät yllä lähisuhteitaan erilaisten kommunikatiiviteknologioiden välityksellä. Etäisyyksistä

riippumatta lähisuhteiden hyvinvointia tuottava voima riippuu niiden laadusta. On kuitenkin muistettava, että määrällisen elämänlaatu tutkimuksen mukaan kasvokkaiset kontaktit läheisiin muodostuvat tärkeämmiksi hyvinvointia tuottaviksi voimiksi teknologiavälitteisiin verrattuna (Eurofound 2013: 63).

Nuoret miehet elävät siirtymävaihetta nuoruuden ja aikuisuuden välillä. Kehityksellisestä näkökulmasta tämä tarkoittaa muutoksia heidän lähisuhteissaan. Oman lapsuuden perheen ja vertaisten rinnalle tulee parisuhteita ja kenties omia jälkeläisiä. Monet haastatelluista miehistä asemoivat itsensä osaksi ”sukupolvista jatkumoa”, edeltävien ja tulevien sukupolvien väliin. Miehillä on tärkeää kyetä täyttämään heille varatut (maskuliiniset) roolit osana tätä jatkumoa. Nuoret maahanmuuttajamiehet kunnioittavat vanhempiensa tai vanhempia sukulaisiaan erityisesti heidän tekemiensä uhrauksien vuoksi. Nuorten miesten edeltäjät ovat mahdollistaneet heille paremmat elämisen mahdollisuudet rikkaassa Euroopassa. Nuorten miesten tehtävä on ottaa seuraava askel uudessa yhteiskunnassa vakiinnuttamalla asemansa työmarkkinoilla ja sosiaalisissa verkostoissa luoden samalla valmiin alustan tulevalle sukupolvelle. Tässä tehtävässä onnistuminen on erityisen tärkeää nuorten miesten omanarvontunnon näkökulmasta. Näin lähisuhteet sukupolvisten jatkumoiden muodossa muodostavat elämänkulullisen perspektiivin nuorille maahanmuuttajamiehille – idean kunkin omista juurista, potentiaalista ja vision tavoittelemisen arvoisista päämääristä.

Nuorten miesten omien ja heidän vanhempiensa odotusten erottaminen toisistaan on vaikeaa. Miehet puhuvat vanhempiensa odotuksista enemmän tuen ja kiinnittymisen muodoissa kuin paineina ja pakkoina. Joka tapauksessa odotukset ovat mieserityisiä. Heidän odotetaan ja he odottavat itse tekevänsä sosiaalisen nousun uudessa yhteiskunnassa sekä kykenevänsä lunastamaan elättäjän roolin. Pienelle osalle haastatelluista miehistä vanhempien odotukset muodostuvat kuitenkin kielteiseksi kontrolliksi (esim. homoseksuaalinen mies, jolla on konservatiiviset vanhemmat).

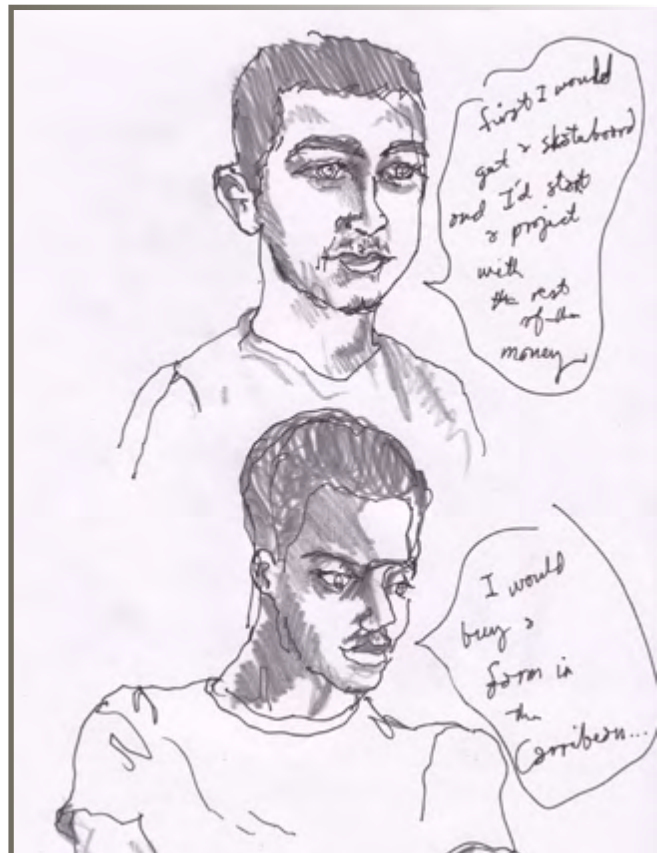
”Yksin on vaikeaa. Kukaan ei ole kertomassa sinulle mitä tulisi tehdä, mikä on oikein, mikä väärin. Nyt perheeni ei kykene auttamaan minua. Muutin tänne elääkseni yksin.”

Omar, 22

¹ Haavoittuvuutta lisää lähisuhteisiin tyytymättömyyden lisääntyminen ikävuosina 16–24. Lisäksi yksin asuvat miehet ovat tyytymättömiä henkilökohtaisiin suhteisiinsa. (Eurostat 2015.)

Lopulta on tärkeää muistaa, että miesten lähi-suhteet ovat moninaiset. Lähi-suhteita muodostuu ystäviin, kumppaneihin, sisaruksiin, omiin lapsiin ja joissain tapauksissa vapaaehtoisin tukihenkilöihin tai kasvattivanhempiin. Kaikkinaisesta lähi-suhteiden puutteesta kärsiviä miehiä on aineistossa niukasti, mutta he ovat erityisen haavoittuvaisessa asemassa. He kärsivät mielenterveysongelmista, luottamuksen puutteista, hauraasta identiteetistä ja kapeasta tulevaisuushorisontista.

“Ei ole oikeita ongelmia niin kauan kuin sinulla on joku, joka auttaa ja kenen kanssa voit selvittää ongelmiasi.” **Tawab, 18**

Vaikutukset päätöksentekoon

Päätöksenteossa nuoria maahanmuuttajamiehiä on syytä tarkastella myös hoivaavina toimijoina yksityisillä elämänalueilla, ei vain julkisina työmarkkinatoimijoina. Miesten lähi-suhteet ovat olennainen osa heidän hyvinvointiaan. Päätöksenteossa on tärkeää kyetä huomioimaan julkisten ja yksityisten elämänalueiden yhteenkietoutuminen miesten elämässä.

- *Huomioidaanko päätöksenteossa nuorten maahanmuuttajamiesten lähi-suhteet? Miten ylikansalliset suhteet on huomioitu kansallisessa politiikassa?*
- *Minkälaisia seuraamuksia kansallisilla perheenyhdistämispolitiikoilla on nuorille maahanmuuttajamiehille?*
- *Missä määrin nuorten miesten lähi-suhteita huomioidaan sosiaali- ja nuorisotyön käytännöissä?*
- *Missä määrin nuorten maahanmuuttajamiesten perheiden ulkopuolisia suhteita tuetaan?*
- *Tuetaanko paikallisilla tasoilla avoimia tiloja, joissa nuoret (maahanmuuttaja)miehet voivat tavata toisiaan, keskustella vapaamuotoisesti ja joissa on pääsy verkkoon.*

Subjektiiiset indikaattorit

- *Saada tarvittaessa emotionaalista tukea (Eurostat & Gallup indikaattori)*
- *Nuorten maahanmuuttajamiesten näkemykset heidän mahdollisuuksistaan täyttää vanhempiensa odotukset*
- *Tyytyväisyys perhesuhteisiin*
- *Tyytyväisyys läheisiin ystävyys-suhteisiin*

2 KOULUTUKSEN JA TYÖMARKKINOIDEN SAAVUTETTAVUUS

Työllisyys ja kouluttautuminen ovat tärkeitä ihmisten hyvinvoinnin osoittimia. Näin on myös nuorten maahanmuuttajamiesten kohdalla. Työssäkäynnillä on ilmeiset taloudelliset etunsa, mutta työpaikka edistää myös yhteiskuntaan kiinnittymistä, rakentaa itsetuntoa ja kehittää osaamista sekä kykyjä.” (OECD Better-Life Index.) Työttömyys puolestaan on yhteydessä alentuneeseen elämäntyytyväisyyteen ja hyvinvoinnin kokemuksiin (Eurofound 2013). Työllistyminen johtaa usein kohonneeseen sosiaaliseen statukseen sekä merkityksellisyyden ja kasvun kokemuksiin.

Monille nuorille maahanmuuttajamiehille on olennaista tunne siitä, että he ovat taloudellisesti itsenäisiä ja kykenevät osallistumaan myös (kenties eri maissa elävien) läheistensä elättämiseen. Näin ollen työllisyys on tärkeä osa monien miesten maskuliinista identiteettiä ja mahdollistaa perheen sisällä hyväksytyin paikan lunastamisen. Taloudellinen menestys on monelle haastatellulle miehelle edellytys turvan ja vakaan arjen takaimiseksi omille läheisilleen. Monet heistä eivät

harkitse parisuhdetta tai perheen perustamista ennen työmarkkinoille pääsyä.

Koulutuksen ja työllisyyden välisistä ilmeisistä yhteyksistä huolimatta niillä on myös eriäviä hyvinvointivaikutuksia. Keskeisin yhteys on tietenkin koulutuksen mahdollistamat paremmat työmarkkina-asetat. Tämän lisäksi koulutusintituutiot mahdollistavat nuorille maahanmuuttajamiehille vertaissuhteiden ja sosiaalisten verkostojen muodostamisen. Joillekin haastatelluille pääsy eurooppalaisten maiden koulutusjärjestelmiin oli tärkeää ja heiltä odotettiin menestystä näiden järjestelmien sisällä. Odotukset toimivat

“Tulin tänne rakentamaan tulevaisuutta. Afganistanissa ei voinut käydä koulua tai nähdä tulevaisuutta. Haluan tehdä kovasti töitä, jotta vanhempani voivat olla myöhemmin minusta ylpeitä.” Nasir, 18

parhaimmillaan kannustimina mutta pahimmillaan saavuttamattomina ideaaleina. Monet nuoret miehet kuvasivat vanhempiensa kannustavia asenteita heidän kouluttautumistaan kohtaan ja vain harvoin vanhempien ja nuorten kouluttautumisintressit olivat ristiriitaiset.

Joidenkin nuorten maahanmuuttajamiesten kouluttautumista häiritsee syrjintä. Haastatellut nuoret ovat kohdanneet sekä rakenteellista että yksilöön kohdistuvaa syrjintää (Zick et. al 2008). Haastatteluissa on kertomuksia sekä opettajien että

muiden oppilaiden taholta koetusta syrjinnästä. Tämä koskee erityisesti miehiä, joiden kielitaidot ovat olleet rajalliset ja jotka eroavat valtaväestöstä etnisyytensä perusteella. Jotkut miehet ovat epävarmoja omasta suhtautumisestaan kulttuurisilla stereotyyppioilla leikitteleviin vitseihin ja niiden seurauksiin.

Vaikutukset päätöksentekoon

Rajoittunut pääsy koulutukseen ja työmarkkinoille johtaa turhautumiseen ja hyödyttömyyden sekä eristäytyneisyyden tunteisiin. Tuen puutteet suhteessa kouluttautumiseen, työharjoitteluun ja oppisopimuskoulutukseen ovat vahingollisia nuorten maahanmuuttajamiesten hyvinvoinnin näkökulmasta. Seuraavat toimet ja rakenteet voivat edistää nuorten maahanmuuttajamiesten koulutukseen ja työelämään osallistumista.

- *Maksuttomat ja yksilöllisesti räätälöidyt ohjauspalvelut*
- *Ulkomaisten tutkintojen tunnustamisen kehittäminen*
- *Maksuttomat ja räätälöidyt kielikurssit*
- *Syrjinnänvastaiset toimet koulutusinstituutioissa, syrjintäkysymysten esiin nostaminen koulutuksessa niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla*

Subjektiiiset indikaattorit

- *Tyytyväisyys omaa kouluttautumistilannetta kohtaan*
- *Tyytyväisyys omia kouluttautumismahdollisuuksia kohtaan*
- *Tyytyväisyys omaa työllisyystilannetta kohtaan*
- *Tyytyväisyys koulutus- ja työllisyyspalveluja kohtaan*
- *Tyytyväisyys kielikurssien saatavuutta kohtaan*
- *Tyytyväisyys syrjinnän kieltoja kohtaan koulutusjärjestelmässä/työmarkkinoilla*

3 SOSIAALISET VERKOSTOT, VAPAA-AIKA JA YHTEISÖIHIN KUULUMINEN

Eurostat-tutkimuksessa (2015) todetaan, että osallistuminen vapaa-ajan toimintoihin, omien intressien toteuttaminen ja siteet samoista asioista kiinnostuneisiin ihmisiin ovat yhteydessä hyvinvoinnin kokemukseen. Näin on myös MiMen-aineistoissa. Urheilu oli monille haastatelluille kuulumisen tunteiden lähde ja tapa osallistua yhteisöihin. Samalla vapa-ajan toiminnot toimivat keskeisenä väylänä sosiaalisten suhteiden ylläpidossa ja luomisessa. Tutkimus vahvistaa olettamusta, jonka mukaan hyvinvoinnin kokemuksella on vahvat yhteisölliset ulottuvuutensa. Erityisesti maahanmuuttajille pääsy paikallisiin epävirallisiin sosiaalisiin verkostoihin voi olla haasteellista. Urheilu ja muut vapaa-ajan strukturoidut toiminnot tarjoavat tähän tärkeän mahdollisuuden.

Ohjelmat ja käytännöt, jotka helpottavat nuorten maahanmuuttajamiesten pääsyä erilaisille vapaa-ajan kentille voivat olla merkittävässä roolissa. Erityisistä toimenpiteistä huolimatta myös kaikille tarkoitettut (vapaa-ajan) palvelut tulee järjestää siten, että ne ovat mahdollisimman laajan joukon saavutettavissa. Näin mahdollistetaan sosiaalisten suhteiden syntyminen yli ryhmärajojen. Vaikka kiinnittyminen ”omiin” etnisiin yhteisöihin (bonding) on usein tärkeää hyvinvoinnin näkökulmasta, on syytä muistaa, että nuoret maahanmuuttajamiehet kokevat eniten vaikeuksia pyrkiessään muodostamaan siteitä valtaväestöjen edustajiin (bridging). Uusia suhteita syntyy helpoiten yhteisöllisessä toiminnassa ja samankaltaisten intressien omaavien ihmisten kesken. Käsillä olevan tutkimuksen mukaan vapaa-ajan osallistumista vaikeuttaa nuorten miesten ajan, tiedon, kielitaidon ja rahan puute sekä joidenkin miesten kohdalla pidättäytyminen alkoholin nauttimisesta.

Nuorisotyössä ja nuorisojärjestöissä – niin julkisella kuin kolmannellakin sektorilla – on tärkeä tavoittaa omissa toiminnoissa aliedustetut ryhmät. Erityisesti urheiluseuroilla näyttää olevan keskeinen rooli maahanmuuttaja- ja valtaväestöjen

miesten välisen vuorovaikutuksen organisoijana. Osa haastatelluista miehistä kertoi rasismien kokemuksistaan urheilutoiminnassa. Tämä johti joidenkin kohdalla etnisesti eriytyneen harrastustoiminnan pariin hakeutumiseen.

Harrastustoiminnan ohella hengellisyys ja uskonnollisuus muodostavat joillekin nuorille

miehille keskeisen eudaimonisen hyvinvoinnin lähteen (vrt. Eurostat 2015). Useat haastatellut miehet kertoivat ”sisäisestä rauhasta” ja stressin

”Koulussa opit kieliopin, mutta tarvitset paikkoja, joissa voit käydä arkisia keskusteluja ihmisten kanssa” **Tamas, 23**

lievityksestä, jonka uskonnollisuus heille takaa. Joillekin miehille uskonto tarjoaa epävarmuuksien ja epäoikeudenmukaisuuksien maailmassa pysyvyyden tunteen ja suunnan elämälle. Samalla uskonto voi toimia yhteytenä omaan kulttuuriin/etniseen taustaan ja perheeseen. Uskonnon toiminta voi tuottaa kuulumisen ja kodin tuntemuksia. Näiden lisäksi uskonnolliset yhteisöt toimivat paikoin alustoina eri etnisten ryhmien väliselle vuorovaikutukselle.

Uskonnon ja hyvinvoinnin kytkösten kohdalla on kuitenkin muistettava erityisesti muslimieja koskevat kielteiset stereotyyppit tämän päivän Euroopassa. Kaikki haastatellut muslimit tunnustavat varauksellisen ja paikoin islamofobisen suhtautumisen heihin ja heidän edustamaansa uskontoon. Monet miehistä ovat kohdanneet uskuntoonsa kohdistuvaa avointa rasismia. Ominaista haastatteluissa on, että uskonnosta kysyttäessä monet muslimimiehet alkoivat spontaanisti puolustaa ja oikeuttaa uskonnollista suhtautumistaan.

Vaikutukset päätöksentekoon

- *Vapaa-ajan toimintojen tulee olla avoimia ja syrjimättömiä kaikille kulttuurisesta ja etnisestä taustasta riippumatta. Maahanmuuttajamiesten ja muiden aliedustettujen ryhmien osallistumisen esteitä tulee tunnistaa nykyistä paremmin. Toiminnan järjestäjiä tulee kouluttaa syrjinnänvastaisuudesta ja eri ryhmien välisen vuorovaikutuksen tukemisesta.*
- *Vapaa-ajan toiminnoista tulee olla saatavilla tietoa maahanmuuttajamiehille keskeisillä foorumeilla ja eri kielillä.*
- *Kotoutumispalveluiden tulee sisältää vapaa-ajan toimintoja ja tarjota tietoa niistä.*
- *Uskonnollisten yhteisöjen ja maahanmuuttajayhdistysten yhteyksiä valtayhteiskuntien järjestökenttiin on syytä vahvistaa ja tukea taloudellisesti. Myös nuorten kulttuurista identiteettiä tukevaa toimintaa on syytä tukea.*
- *Nuorten maahanmuuttajamiesten halua osallistua vapaaehtoistoimintaan ja pyrkimyksiä ottaa johtavia asemia vapaa-ajan toiminnoissa (esim. urheiluseurat) on tärkeää tukea.*

Subjektiiiviset indikaattorit

- *Tyytyväisyys vapaa-aikaan, ystävyysiin ja yhteisölliseen toimintaan (Eurostat)*
- *Tyytyväisyys vapaa-ajan mahdollisuuksiin*
- *Tyytyväisyys mahdollisuuksiin osallistua sosiaaliseen ja yhteisölliseen toimintaan*

4 ASUMINEN JA PAIKALLISUUS

Eurooppalaisessa elämänlaatukyselyssä asumisolosuhteet määritellään keskeiseksi elämänlaadun osa-alueeksi. Yksilöllisestä näkökulmasta asumisen laatu on yhteydessä hyvinvoinnin kokemukseen. Epävarmat asumisolosuhteet ja pelko asunnon menettämistä ovat erittäin vahvasti (enemmän kuin esim. käytettävissä olevat neliömetrit) yhteydessä alentuneeseen hyvinvoinnin kokemukseen. (Eurofound 2013: 49, 56.) Monet haastatelluista miehistä kärsivät heikoista asumisolosuhteista ja he etsivät aktiivisesti – joidenkin mielestä turhaan – parannusta niihin. Vähäisten asumisneliöiden ja korkeiden vuokrien takia monet arvioivat asumistilanteensa epätydyttäväksi. Osa haastatelluista piti todennäköisenä ja osa ilmoitti kokeneensa syrjintää niin yksityisillä kuin julkisillakin asuntomarkkinoilla.

Jotkut haastateltavat kertovat kohonneen hyvinvoinnin tunteen ja hyvien naapuruussuhteiden yhteyksistä. Hyvät naapuruussuhteet takaavat

seuraa ja apua arjen ongelmissa erityisesti niiden miesten kohdalla, joiden perheenjäsenet asuvat etäällä. Toisaalta joillakin miehillä on huonoja kokemuksia naapureista lähinnä syrjivän suhtautumisen johdosta. Heitä saatetaan pitää ongelmien aiheuttajina ja ei-toivottuina naapureina.

Monet nuoret maahanmuuttajamiehet kertovat arkisessa vuorovaikutuksessa kohtaamastaan etnisyyteen, aksenttiin, ikään ja sukupuoleen perustuvasta syrjinnästä. Rikollisena, vaarallisenä ja häiriön aiheuttajana pitäminen on yksi keskeisimmistä heihin kohdistuvasta ennakkoluulosta. Osa haastatelluista kertoo tämänkaltaiseen syrjintään perustuvasta epäoikeudenmukaisesta kohtelusta. Käytännössä tämä tarkoittaa aineistossa esimerkiksi pääsyn epäämistä ravintoloihin, myyjien epäilevien katseiden kohteiksi joutumista ja epäasiallista suhtautumista julkisissa tiloissa.

Kuulumisen tunteet ja hyväksyminen osaksi omaa paikallista yhteisöä ovat keskeisiä hyvin-

”Ihmisiin tutustuminen on hidasta täällä. Jos tapaan kadulla afrikkalaisen miehen ja tervehdin häntä, olemme välittömästi kavereita. Mutta Suomessa sinun täytyy tavata ihmistä moneen kertaan ravintoloissa tai vastaavissa. Vasta sitten alatte ystäväystyä.” Muhammed, 20

voinnin osatekijöitä. Monet monietnisillä alueilla asuvat nuoret miehet pitävät asuinympäristöjään erityisesti tässä mielessä miellyttävinä. Alueet edustavat heille turvallisuutta, tuttuutta ja kuulamista paikalliseen yhteisöön. Tämän kääntöpuolena valtaosa maahanmuuttajataustaisesta väestöstä elää suhteellisesta köyhyydestä kärsivissä suurten eurooppalaisten kaupunkien lähiöissä. Jotkut haastatelluista miehistä kertovat koetusta työrekrytointisyrjinnästä perustuen heidän asuinpaikkaansa.

Rikollisuuden pelko ja turvattomuuden tunteet ovat yhteydessä alentuneeseen hyvinvoinnin kokemukseen monilla urbaaneilla alueilla (e.g. Eurostat 2015, ONS). Nuoret maahanmuuttajamiehet ovat monin tavoin haavoittuvaisessa asemassa. Yhtäältä he ovat toisten nuorten miesten heihin kohdistaman väkivallan ja muun rikollisuuden todennäköisiä uhreja ja toisaalta itse vaaralliseksi leimattu vähemmistö. Tutkimusaineiston mukaan monet nuoret maahanmuuttajamiehet haluavat elää naapurustoissa, joita he itse pitävät turvallisina.

Vaikutukset päätöksentekoon

- *On tarve syrjinnästä vapaille julkisille tiloille*
- *Vapaamuotoiset, maksuttomat ja matalan kynnyksen tilat ovat tärkeitä nuorille maahanmuuttajamiehille. Tämänkaltaisia tiloja tulisi tukea taloudellisesti*
- *Asuntomarkkinoilla tulee kehittää syrjinnänvastaisia käytäntöjä ja ottaa huomioon nuoria maahanmuuttajamiehiä koskevat kysymykset*
- *Yksityisten asuntomarkkinoiden syrjinnän laajuutta tulee arvioida ja kehittää syrjinnänvastaisia käytäntöjä*

Subjektiiiset indikaattorit

- *Tyytyväisyys omaan asumistilanteeseen (Eurostat)*
- *Tyytyväisyys naapurisuhteisiin*
- *Rasismien uhriksi joutuminen omassa naapurustossa*
- *Turvallisuuden kokemus kävellessä yksin ulkona päivisin/öisin (Eurostat)*
- *Onko ystäviä kävelytätisyyden päässä kotoa*
- *Tyytyväisyys mahdollisuuksiin tavata ystäviä omalla alueella (kodin ulkopuolella)*

5 TURVALLISUUDEN TUNNE JA LUOTTAMUS VIRANOMAIISIIN

Elämänlaatumittaristossa arvioidaan vastaajien luottamusta poliisiin, oikeusjärjestelmään ja politiikkaan (Eurostat 2015). Hyvinvointia arvioitaessa on syytä ottaa huomioon nuorten maahanmuuttajamiesten näkemykset erilaisia viranomaisia kohtaan. Joidenkin kohdalla epämääräiset oleskelustatukset altistavat heidät eriarvoiselle kohtelulle viranomaisten taholta. Nuorille maahanmuuttajamiehille turvallisuuden tunne koostuu paljolti kyvystä luottaa poliisiin ja muihin heitä kontrolloiviin viranomaisiin, erityisesti tilanteissa, joissa heillä ei ole täysiä kansalaisoikeuksia.

Vihamielinen suhtautuminen erityisesti nuoria maahanmuuttajamiehiä kohtaan heijastuu myös heitä kohtaavien viranomaisten toiminnassa. Haastateltujen miesten kertomuksissa viranomaiset näyttäytyvät yhtäältä suojelijoina ja tukijoina ja toisaalta turhautumien, kyynisyyden ja epäluottamuksen kohteina. Osa haastatelluista on kokenut poliisin heihin kohdistamia epäluuloja, jolloin epäluottamuksesta muodostuu helposti molemminpuolista. Erityisesti aineiston toisen polven nuorten miesten keskuudessa luottamus poliisiin on heikkoa. Toisaalta myös ensimmäisen polven nuoret miehet ovat varautuneita ja pyrkivät aktiivisesti välttämään ongelmia suhteessa viranomaisiin. Viranomaiskohtaamisten välttelyssä ei ole kyse vain epäluuloista, vaan maskuliinisesta pyrkimyksestä pitää huolta omista asioistaan tilanteissa, joissa perheen tai sosiaalisten verkostojen tukea ei välttämättä ole saatavilla.

”Poliisin kutsuminen ei ole hyvä idea täällä. Siitä koituu vain lisää ongelmia. On parempi hoitaa asiat ilman heitä.” **Levent, 16**

Kielteisistä kokemuksista huolimatta monet haastatellut kertovat myös positiivisista viranomaiskohtaamisista. Heille pääsy uuteen maahan tarkoittaa konkreettista turvallisuuden lisääntymistä ja mahdollisuutta ”nukkua yönsä rauhallisesti”. Tämänkaltainen varsin perustavanlaatuinen turvallisuus on joillekin haastatelluille yksi myönteisimmistä asioista uudessa maassa.

”Kotimaassani kaikki pelkäävät tulevaisuutta. Kukaan ei tiedä mitä huomenna tapahtuu... Hyvinvoinnissa ei ole kyse rahasta, vaan turvallisuudesta ja rauhasta.”

Serhat, 26

Vaikutukset päätöksentekoon

- *Monikulttuuriset kompetenssit tulee nähdä olennaisena osana poliisin ja muiden viranomaisten osaamista*
- *Monikulttuurisuusteemat ja syrjinnänvastaisuus tulee kytkeä keskeiseksi osaksi poliisin ja muiden viranomaisten (täydennys)koulutusohjelmia*
- *Poliisin ja muiden viranomaisten tulee edustaa monenlaisia taustoja*

Subjektiiiset indikaattorit

- *Luottamus poliisiin, oikeusjärjestelmään ja politiikkaan (Eurostat)*
- *Turvallisuuden tunne poliisi- ja muissa viranomaiskohtaamisissa*
- *Turvallisuuden tunne suhteessa oleskelustatukseen*
- *Syrjinnän kokemukset viranomaistoiminnassa suhteessa etnisyyteen ja maahanmuuttostatukseen*
- *Kyky vapaaseen liikkumiseen ja kokemukset siitä (esim. suhteessa oleskelustatukseen)*
- *Näkemykset mahdollisuuksista perheenyhdistämisprosesseihin*

6 SYRJINTÄ

“Kun näen miten asiat esitetään televisiossa, alan pelätä! Juuri siksi ihmiset syrjivät meitä.” **Tawab, 18**

Syrjinnän kokemukset toistuvat useaan otteeseen tutkimusaineistoissa. Etnisyyteen, uskontoon ja rodullistamiseen perustuva syrjintä on laajalle levinnyttä tämän päivän Euroopassa (Zick et al. 2008). Syrjintä on erityisen yleistä nuorten maahanmuuttajamiesten kohdalla, jotka luokitellaan usein ”vaarallisiksi toisiksi”. Olemassa olevat hyvinvointi-indikaattorit tavoittavat kehnosti syrjinnän kokemuksia. Tämä siitäkin huolimatta, että olemassa oleva tutkimustieto osoittaa pitkäkestoiselle syrjinnälle altistumisen olevan haitallista hyvinvoinnille lisääntyneen stressin ja masennuksen muodoissa. Näiden lisäksi syrjintä vahvistaa ryhmärajoja edistäen erillisten etnisten yhteisöjen ja niiden välisten vihamielisyyksien syntymistä.

Euroopan unionin ”rasismidirektiivissä” (2000/43/Euroopan komissio) määritellään välittömän ja välillisen syrjinnän käsitteet. Välittömällä syrjinnällä tarkoitetaan tilanteita, joissa ”henkilöä kohdellaan muita huonommin etnisen alkuperän vuoksi”. Välillisellä syrjinnällä viitataan puolestaan tilanteisiin, joissa ”näennäisen neutraali palvelu, käytäntö tai kriteeristö asettaa henkilöt tosiasiallisesti eriarvoiseen asemaan heidän etnisestä alkuperästään riippuen, eikä tälle ole hyväksyttäväksi katsottavia perusteita.” Syrjinnällä on siten monenlaisia ilmenemismuotoja hienovaraisesta valikoinnista esimerkiksi asuntomarkkinoilla aina avoimen rasistiseen katuväkivaltaan saakka. Erityisesti monet afrikkalais- ja karibialaistaustaiset nuoret miehet kertovat avoimista rasismien kokemuksistaan haastatteluissa. Lisäksi eksplisiittisten islamfobian kuvaukset ovat aineistossa tyypillisiä. Lisäksi haastateltujen miesten puheesta on löydettävissä lukuisia kertomuksia hienovaraisista syrjinnän muodoista, jotka kuitenkin erottavat etnisiä vähemmistöjä enemmistöjen edustajista.

Kenties tyypillisin vaikeasti havaittavan arjen syrjinnän seuraus nuorille miehille, myös toisen

polven edustajille, on heidän kokemuksensa ”toiseudesta” tai ”ulkomaalaisuudesta”. Eri miehillä on kuitenkin erilaisia tapoja reagoida kokemaansa syrjintään ja toiseuttamiseen. Erojen voi katsoa syntyvän paljolti heidän maahanmuuttohistoriaan ja statuksestaan. Toisen polven ja lapsuudessa maahan muuttaneet nuoret suhtautuvat syrjinnän kokemuksiin varsin kielteisesti. Monet heistä reagoivat voimakkaasti leimaamiseen ja ulkopuoliseksi määrittelyyn. Toisaalta jotkut heistä suhtautuvat pessimistisesti ajatukseen siitä, että heidät hyväksyttäisiin tulevaisuudessa asuinmaansa täysivaltaisiksi kansalaisiksi.

Hiljattain maahanmuuton kokeneet suhtautuvat ulkopuolisuuden kokemuksiinsa ennemminkin odotettuna osana nykyistä elämäänsä. Monet pitävät tätä välttämättömänä pahana, jota on

“Minulle kerrottiin: ‘Olet ensimmäinen musta ihminen, jonka olen tavannut. En tiennyt että mustat ovat mukavia.’” **Austin, 21**

siedettävä jonkin aikaa uudessa yhteiskunnassa, erityisesti mikäli erottuu valtaväestöstä aksentin tai kielitaidon perusteella. Joillekin kielteiset kokemukset valtaväestön kanssa toimimisesta kuuluvat väistämättömästi maahanmuuttajan kokemusmaailmaan. Kenties tästä johtuen monet ensimmäisen polven nuoret kieltävät kokeneensa syrjintää, vaikka he samaan aikaan kuvailevat monia syrjinnäksi luokiteltavia tapahtumia elämässään.

Monien nuorten miesten keskeinen selviytymisstrategia syrjinnän suhteen on pitää sitä väistämättömänä pahana ja jonain, mistä ei kannata välittää. Tästä huolimatta erityisesti jotkut ensimmäisen polven nuoret näkevät syrjinnän kokemisen ohimenevänä elämänvaiheena ja luottavat siihen, että heidät hyväksytään osaksi yhteiskuntaa kielitaidon ja kulttuurisen osaamisen karttuessa. Tämänkaltainen optimismi erottaa heidät monista toisen polven nuorista. Monilla jälkimmäisistä on ristiriitaisia tunteita asuinmaataan kohtaan: yhtäältä he pitävät sitä (ainoana) kotimaanaan, mutta ulkopäin tätä identifioitumista ei tunnista.

Valtaosa haastatelluista miehistä tiedostaa arabi-

maista muuttavia ja muslimeja koskevat kielteiset stereotyyppit Euroopassa. Mediadiskurssit ja poliittiset puheenvuorot näyttävät näiden stereotyyppien vahvistajina. Heitä koskevat kielteiset mielikuvat tuottavat todennäköisesti vaikeuksia

nuorten miesten muodostaessa omaa identiteettiään yhdessä muiden stigmatisoitujen vertaisten kanssa. Osa miehistä vastustaa voimakkaasti vallalla olevia mediadiskursseja ja puhuu valtaväestön ”aivopesusta”.

Vaikutukset päätöksentekoon

Päätöksiä tehtäessä on huomioitava syrjinnän monet ulottuvuudet ja kaikkien ihmisten oikeus yhdenvertaiseen kohteluun. Tämä tarkoittaa esimerkiksi:

- *Syrjinnän vaikutusten osoittamista eri elämänaueilla (esim. asunto- ja työmarkkinat)*
- *Median roolin ja vastuun tunnistamista kielteisten stereotyyppien vahvistajana. Tästä johtuen tulee pyrkiä kohti syrjimätöntä journalismia (esim. toimittajien moninaisuus, journalistien koulutus ja kansallisten yleisradioiden osallistuminen)*
- *Kansallisten ja paikallisten kampanjoiden organisoimista, joissa tehdään näkyväksi erilaisia syrjinnän mekanismeja*
- *Nykyisten syrjinnänvastaisten toimien vaikutusten arviointia (esim. lainsäädäntö, syrjinnän kiellot, valitusmekanismit ja positiivinen syrjintä)*
- *Syrjinnän uhrien tukemista rahoittamalla erilaisia hankkeita (esim. kouluissa, järjestöissä ja viranomaisten toimesta)*

Subjektiiiset indikaattorit

- *Erilaisten syrjinnän mekanismien näkemysten arviointi sekä valtaväestön että etnisten vähemmistöjen edustajien näkökulmista*
- *Syrjintäkokemusten ja -perusteiden (ihonväri, aksentti, kansallisuus, nimi, uskonto, osoite yms.) selvittäminen subjektiivisella indikaattorilla. Lisäksi voidaan kysyä syrjinnän paikoista/konteksteista*
- *Maahanmuuttajanuorten näkemykset yhteiskunnallisesta ilmapiiristä suhteessa koettuun syrjintään / olemassa oleviin arvo- ja asennemittareihin / koheiosmittareihin / mediatutkimuksiin*
- *Itsearvio syrjintäkokemusten vaikutuksista koettuun hyvinvointiin (esim. itseluottamuksen puute, masentuneisuus, viha, valitusten tekeminen, keskustelu perheen/ystävien kanssa yms.) ja itsearvio saadusta tuesta syrjintää kohdattaessa (esim. yhdistyksiltä, ammattiliitoilta, poliisilta, yhdenvertaisuusvaltuutelta, paikallisilta yhteisöiltä yms.)*

Tulosten arviointia

Nuorten maahanmuuttajamiesten kokemuksia arvioitaessa on tärkeää tarkastella alkuperäisten odotusten ja toteutuneiden saavutusten välistä etäisyyttä. Etäisyys on suorassa yhteydessä miesten koettuun hyvinvointiin eurooppalaisissa yhteiskunnissa. Tämänhetkisen elämän kokeminen menestyksenä tai epäonnistumisena on olennaista miehille. Toki on selvää, että miesten ja heidän läheistensä odotukset vaihtelevat esimerkiksi ensimmäisen ja toisen polven nuorten välillä.

Hyvinvointi ei ole staattinen tila, vaan dynaaminen prosessi, jonka myötä ihmisille muodostuu käsitys omasta asemastaan. Hyvinvoinnin kokemus muodostuu materiaalien olosuhteiden, oman toiminnan ja yksilöiden psyykkisten resurssien vuorovaikutuksessa (Dodge ym. 2012). Odotusten ja saavutusten välistä etäisyyttä on kuitenkin tärkeää arvioida subjektiivisten indikaattoreiden avulla. Subjektiivista tyytyväisyyttä elämään pidetään voimakkaampana ”maastamuuton työntövoimana” objektiiviseen elintasoon verrattuna. (Blanchflower & Shadforth 2009). Tästä johtuen on tärkeää tunnistaa tekijöitä, jotka ovat yhteydessä maahanmuuton kokemukseen: rahan ansaitseminen, arvostetun työn löytäminen ja ammattitaidon hankkiminen ovat kaikki nuoria maahanmuuttajamiehiä koskettavia odotuksia.

Maahanmuutolla on hintansa – sekä taloudellisesti että sosiaalisesti – suurimmalle osalle yksilöistä. Maahanmuuton seuraukset vaihtelevat

kuitenkin suuresti eri yksilöiden välillä, joten yleispätevien mittaristojen luominen politiikan näkökulmasta on vaikeaa. Tutkimustulokset joka tapauksessa osoittavat, että asiat kuten turvallisuuden takaaminen, taloudellinen menestys, kouluttautuminen ja autonomia ovat odotuksia, joihin valtaosa maahanmuuttajamiehistä joutuu vastaamaan. Nuorten maahanmuuttajamiesten elämää leimaa kahtalainen siirtymä. Heidän tehtävänä on päästä ”parempaan paikkaan” maahanmuuton seurauksena ja lunastaa samalla aikuisuuden status tässä uudessa paikassa. Näiden siirtymien merkityksen huomioiminen on olennaista arvioitaessa nuorten miesten hyvinvointia.

Olemassa olevat kyselytutkimukset hyödyntävät lukuisia subjektiivisia indikaattoreita (joista moni on mainittu edellä) mitaten relevantteja asioita myös nuorten maahanmuuttajamiesten kannalta. Tästä huolimatta harva kysely tarttuu eksplisiittisesti maahanmuuton tematiikkaan edellä kuvatujen siirtymien muodossa. Kysymys ”olivatko uhraukset sen arvoisia?” on avainasemassa monien haastateltujen miesten elämässä. Ennen maahanmuuttoa rakentuneiden odotusten lunastaminen maahanmuuton jälkeisillä saavutuksilla muodostaa tematiikan, johon myös kyselyaineistoilla olisi tärkeää päästä käsiksi.

Vaikutukset päätöksentekoon

- *Arvioidaanko kansallisilla tasoilla nuorten maahanmuuttajamiesten tyytyväisyyttä saavutuksiinsa (eri elämäntilanteilla kuten turvallisuus, tulotaso, työ, koulutus, ammatillinen osaaminen, vapaa-aika jne.)?*
- *Arvioidaanko kansallisilla tasoilla nuorten maahanmuuttajamiesten siirtymiä? Miten nämä siirtymät (suhteessa muuttoliikkeeseen, oleskelustatukseen, kansalaisuusstatukseen, työllistymiseen jne.) on huomioitu kansallisessa päätöksenteossa?*
- *Onko ylipäätään olemassa nuoria maahanmuuttajamiehiä koskevaa politiikkaa?*
- *Missä määrin kansallinen politiikka ottaa huomioon yksin elävien maahanmuuttajamiesten tarpeet?*
- *Missä määrin ammatillinen kouluttautuminen nähdään ensisijaisena maahanmuuttajamiehille?*

Subjektiiiset indikaattorit

Keskeinen kysymys: miten yksilöt arvioivat omaa maahanmuuttoprosessiaan jälkikäteen?

- Tyytyväisyys omaan työtilanteeseen/kouluttautumiseen
- Näkemys omasta sosiaalisesta liikkuvuudesta
- Näkemys omasta vapaudesta/turvallisuudesta: kyky vaikuttaa omaan elämäänsä, kyky perustaa perhe, kyky tyydyttää omat tarpeet
- Nykyiset saavutukset vs. aikaisemmat odotukset: yksilön omat odotukset; perheen odotukset; yhteiskunnalliset odotukset (esim. suhteessa lähtömaan vertaispiirien odotuksiin)
- Näkemykset kiitollisuudenvelasta omille vanhemmille/perheelle vs. näkemys kyvystä täyttää vanhempien/perheen odotukset
- Nuorten maahanmuuttajamiesten näkemys mahdollisuuksista täyttää omat odotukset uudessa yhteiskunnassa
- Näkemykset tulevaisuushorisonteista

Kirjallisuus

Blanchflower, David, G. & Shadforth, Chris (2009): 'Fear, Unemployment and Migration', *Economic Journal*, Royal Economic Society, vol. 119 (535), pages F136 - F182, 02.

Council Directive 2000/43/EC of 29 June 2000 implementing the principle of equal treatment between persons irrespective of racial or ethnic origin. Official Journal L 180 , 19/07/2000 P. 0022 - 0026 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32000L0043>.

Dodge, R., Daly, A., Huyton, J., & Sanders, L. (2012): 'The challenge of defining wellbeing'. *International Journal of Wellbeing*, 2(3), 222-235. doi:10.5502/ijw.v2i3.4.

Eurostat (2015): Quality of Life in Europe. Facts and Views. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Quality_of_life_in_Europe_-_facts_and_views.

Eurofound (2013): Quality of Life in Europe: Subjective Well-Being. 3rd European Quality of Life Survey. http://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1359en.pdf.

Gallup (2015): Gallup Healthways Well-Being Index. <http://www.well-beingindex.com>.

Global Youth Wellbeing Index <http://www.youthindex.org>.

ONS Office for National Statistics (2015): Measures of national Well-being. Measuring what matters: Understanding the nation's well-being. <http://www.neighbourhood.statistics.gov.uk/HTMLDocs/dvc146/wrapper.html>

OECD Better-Life-Index (2015) <http://www.oecdbetterlifeindex.org>.

Zick A., Pettigrew T., Wagner U. (2008). 'Ethnic Prejudice and Discrimination in Europe', *Journal of Social Issues*, Vol. 64, No. 2, 2008, p. 233-251.

